

Изази сриједом и суботом, две дане дне
 ПРЕДПЛАТА: ва Краљевну СХС
 мјесечно Д 15; тромјесечно Д 40;
 ва Италију мјесечно лира 6; по-
 једини број 30 центенива. Огласи
 по цијенима. Поједини број Д 1-50.

ДАЛМАТИНСКИ РАДИКАЛ

Почтарина плаћена у готову.

Издаје: Окружни Одбор Народне
 Радикалне Стране у Шибенику.
 Одговорни уредник: Шпиро Танић.
 Телефон број 60.
 Штампана: Нова Штампарија - Шибеник.

Година II.

ШИБЕНИК, сриједа 5. септембра 1923.

Број 117.

MACEDONIJA.

Нема скоро дана, а да се не јави о ка-
 ковном окршају у Мацедонији између каџака, од-
 метника или бугарских комита с једне стране и
 наших ђета и џандармерије с друге стране. Маце-
 донија, која је била кроз неколико вјекова, а
 особито кроз цијели XIX. вјек, класичном земљином
 анархије, устанака, примордијалне, социјалне и на-
 ционалне борбе, неможе да се кроз ово кратко
 вријеме што је слободна и под нашоим управом у-
 реди и да све трагове прошлости уклони једним
 махом. У Мацедонији се најбоље очитовала де-
 каденца турске државотворне способности, па је
 на нас сада пала дужност, да покажемо колика
 јн организаторна способност наше младе раше.
 Кроз ово и сувише кратко вријеме наше власти у
 Мацедонији, показао се је благоволни рад. I у
 Мацедонији заведена је администрација по узору
 најнапреднијих држава, обезбјегјена лична сигур-
 ност, дижу се путеви, железнице, школе и остале
 културне и просвјетне установе. Али у Мацедони-
 ји није потребан рад само од неколико година,
 па да се Мацедонија изједначи са осталим нашим
 крајевима. За то је нуџдан рад од неколико де-
 ценија, јер је Мацедонија у дугом турском
 ropству у свему заостала.

У западним крајевима наше Краљевине го-
 вори се обично о Мацедонији са неким омолова-
 љањем и мрзovolјом. Са неким презиром
 говори се о џртвима, што их уређенје овога пи-
 тања иражи од наше државне и народне цјелине.
 Код Хрвата и Slovenaca nailazi се на појаве
 деzinтересана у мацедонском питању, шта више
 и сам непријатељски став, поричући нам и право
 на Мацедонију! Те су појаве свјedoчанство
 страначке заслијепљености и политичке кратковид-
 ности. Јер, у Мацедонији је усредotoчено и увје-
 тована историјска мисија нашега народа, ако је
 учлјумо интегралним, оргaнским дијелом наше на-
 ције у етничком, културном и економском по-
 гледу, ми постајемо неодољиво тежиште и сабира-
 лиште за све балканске народе, наша Краљевина
 постаје жариште балканске еманципације и паци-
 фикације.

Мацедонија — Vardarsko перјетје — cen-
 тар је балканског полуострва. Уз моравско о-
 земље она је осовина Балкана и једини пут што
 директно спаја континенталну Европу с ближим и-
 stokом, Малом Азијом и Meзopotамијом. Маце-
 донија је колијевка једне старовјековне балкан-
 ске велесиле, државе Филипа Мацедонског и Але-
 ксанора Великог, која је идући по том природном
 историјском путу, распрострла своје границе све до
 Himalaje и Ganga. Господари Мацедоније у-
 једно су и господари Балкана. То се показало
 не само у доба Simeona бугарског и Душана
 Silnoga, него још јасније за вријеме турске ин-
 vazije. На Kosovu се је одлучивало господство
 над Мацедонијом и над Balkanom, па љак и над
 средњом Европом! Тај историјски аксион ин-
 ститивно су схватили сви народи, који обитављу
 и који су тежили на Balkan, па зато није ђудо,
 што је Мацедонија постала и остала Parisovom
 јабуком и попријестем најопаснијих борби и Grка и
 Turaka и Srба и Bugara. Ува све то што Маце-
 донија обитавала српски живаљ, Бугарска није ни-
 када престала да тежи доћепати се тих крајева, и
 за то није штедила ни труда ни новца, осјећајући
 да ђе првенствену улогу у сабирању јужних Slo-
 vena играти онај, који буде господар Мацедо-
 није. Данас смо то ми. Мацедонија је саставни
 дио наше Краљевине. I кад је подигнемо и ор-

ganizujemo, судбина Балкана је за вјекове рије-
 шена у нашем интересу. То данас осјећа Митава
 Bugarska, па се зато и тако оћажно, свим допу-
 штеним и недопуштеним средствима бори против
 апсорбиранија Мацедоније са стране српскога етноса.
 Мацедонија је залог наше народне и др-
 жавне будућности, и сваки од нас, који неће да
 буде регионални «homunculus» мора настојати,
 да Мацедонија буде наша, не колонија или Sibi-
 рија, него оно исто што је Шумadiја, Hrvatska и
 Slovenija. Моџда и више, јер је Мацедонија већ
 била колијевка наше државности, јер је она кроз
 вјекове била Palestinom наших народних aspira-
 ција, јер јој је сугјено да буде џилом куцавицом
 наше будућности!

Одбор за пренос кoстију

Onisima Popovića.

У Бишкупји код Kрна родном мјесту пок.
 Onisima Popovića устројио је се dne 22. 8. о.
 г. Одбор за пренос џегових кoстију из Sinја,
 gdje је на почетку рата као истакнути народни
 радник стрјиљан од аустријских власти. Пренос ко-
 стију имао би се обавити на Vidov-dan 1924. г.
 код crkве Sv. Lazara на џalm. Kosovu. На-
 мјера је Одбору, да му том приликом подигне
 скроман споменик. Одбор се обраћа свима ро-
 долјубима молбом, да добровољним прилозима
 помогну ову акцију. Одбор саињављују: пре-
 сједник D. r. Niko Novaković, нар. zastupnik, пот-
 пресједник Veljko Pokrajac, тајник Gјuro Dobriћ
 учитељ, благајник Mirko Vujatović свештеник: ђла-
 нови O. Petronije Stanojeviћ, D. r. Tode Novako-
 viћ, Gјuro Vojvodiћ, Niko Škovrlj, г. gје Milena
 Omćikus и Olga Škovrlj, Filip Popović, Gјuro
 Bukoroviћ, Stevo Prijiћ и Vlade Smilјaniћ.

Novčani приноси нека се шалју на г. Mirka
 Vujatoviћа, свештеника — Kнин.

Umolјавују се све новине да ову пре-
 stampaju.

Grčko-talјanski spor.

Preko svakог оћекивања Italija је okupirala
 grчки оток Krf. Okupacija није извршена без крви,
 јер послје неуспјелог позива на предају talјанска
 је inornarica отворила vatру на staru tvrђаву.
 Овај корак Italije изазвао је силно незадовољ-
 ство Grчке, те се по свим мјестима држе протест-
 ни митинги и позивље народ на слоџан иступ.

Engleska је zauzela посве одлучни став.
 Она није вољна да Italiji дозволјава својевољно
 krшење zakona Друштва Народа, нити да под
 изликом инјера за задовољштину присваја grчки те-
 риторји. Engleska flota stigла је пред Krf и један
 дио се ту усудио, а други плови по Sredozemном
 morу. Овај корак Englesке тумачи се, да је En-
 gleska одлучила, ако Mussolini не узмакне пред
 autoritetom Друштва Народа, да свим средствима
 преузме улогу јаке руке, која ђе оћувати да-
 нашњи поредак и мир. Овај корак Englesке изне-
 наддио је службене кругове у Rimу, јер се нису
 надали оваковом кораку. Takогјер и Francuska
 zauzela је противнички став према Italiji.

Drži се, да је Mussolini спремао zajедni-
 чку акцију Italije, Tursке, Bugarsке и Madžarsке
 и да је ђekaо само пригоду да се отпоћме ак-
 цијом, па му је добро дошло уморство talјанске
 комисије. Јер и у Turskoј и Madžarskoј и Bugar-
 skoj opaжа се кретање, које не мириши по миру.
 Али изгледа да је Mussolini са пријатељима правio
 раћун без krчмара.

Sokolsko slavlje у Drnišu.

Nakon Splita — naravno у manјem stilу
 — doша је Drniш, gdje се ove године обавила
 smotra dalmatinskог Sokolstva. I сваки пријатељ
 sokolsке идеје, са задовољштвом је mogao кон-
 statovati да Sokolstvo у Dalmaciji napreduje,
 да све оно, што је napредно, истински задојено
 ljubavi према Краљу, Drжави, јединству и народу,
 stupило је у sokolsке редове.

У nedjelју, 2. септембра, Drniш је slavio
 rijetко slavlje, 20. гођишњицу осnutка svoga So-
 kola. То је био први Soko, који је основан у
 unutraшњости Dalmacije, у srcu Zagore. I odmah
 у svomu почетку осjetio се у Drniшу и okolini
 благоволни рад Sokola. У nj се okupило све оно
 што је истински народно осјећало. Soko је први
 почео да шири ljubav umjesto мrжње, која је до
 tada у Drniшу carevala. Neravno tadaшње au-
 striјске власти gledале су тај рад попријеким о-
 ком, у свакој пригоди сметале су Sokolu и пра-
 вље потеškoћа. Али што су прогони аустријских
 власти били јаћи, то је и вјера i оduшевљење So-
 kola било јаће, оdважније. То се најбоље mani-
 festovalo за вријеме balkанских ratова, kad је
 Soko скупљао прилоге за српски crвени krст, о-
 duшевљавао се српским побједана, гledајући у
 njима и своје побјede, svoj Vaskrs.

Kad је Soko био у naponу своје снаге,
 doша је svjetski rat и аустријске власти обusta-
 vile су сваки џегов рад, свезале су му крила,
 али их одсједи нису могле нити угушити sokolsку
 идеју. I odmah првих дана ослободјења оживљава
 Soko и ubрзо је okupio у своје редове све што
 је добра и zdrava у Drniшу, све што је prožeto
 истинском ljubavi према Otаџбини, Краљу и је-
 динству. Soko је postao kula zbližavanja, уједи-
 њавања.

Veћ у subotu на већер došli су sinјски So-
 kolovi са glazbom. Drniшки Soko korporativно
 је изашao пред svoju браћу, да им nazове «Zdra-
 во!» а народ је са свих страна hrlio да ih по-
 zdravi. Sav Drniш био је iskiћен и у nekom sve-
 ćаном руhu, veselје и задовољство ђitalo се на
 сваћјем licu.

У nedjelју у 10 sati, kad је voz stao на
 dmiшку stanicu, са gostима из Šibenika и Splita
 са свих страна заorиле су prangije, а klicанју и
 оduшевљењу није било kraја. Drniшки Soko са
 више stotina народа doћekaо је на stаници своју
 браћу Sokolove и пријатеље. Pod барјацима, уз
 svirку dvју glazba, sinјске и šibenske, nepre-
 gledna povorka uputila се у Drniш svuda burno
 позdravљена. Особито је народ позdravљао војс-
 ку, која је из Splita doшла, да улјeпша и увелића
 ову bratsку slavu.

Uлаз у Drniш био је величанствен. Sav Dr-
 niш и okolica slegao се, да види и позdravi So-
 kolaše и своју и народну војску. Nakon оphода
 по varош, povorka је doшла на polјану ispod
 опћине, која је била уређена за вјеџбе. На у-
 lazу koћio се огромни slavulok са «Zdravo!»,
 а у pozadini била је podignuta tribina за glazбу.
 Tribina је била umјетничко дјело, и izgledala је
 као од mramora.

У 12 sati био је objed. Starešinstvo So-
 kola, komandant ђете poruћ. Celegin и преставници
 опћине и власти имали су zajedнички objed у veo-
 ма ukusној dvorани Sokola. За вријеме objeda
 nazdravio је gostима starešina dmiшкvg Sokola,
 г. Regner, који је biranim и kiћеним rijeћима
 iznio рад dmiшког Sokola, veliko дјело нашег
 narodног ослободјења и уједињења, kad на so-

kolske slave dolazi naš vrhovni poglavica sam Nj. V. Kralj, kad se sa Sokolima bratimi vojska. Pozdravio je prestavnike sokolskih društava, vlasti, općine i vojske, te je završio nazdravivši Nj. V. Kralju i Kraljici. U ime šibenske sokolske župe odgovorio mu je starišina g. Stevo Adumi, koji želi da se sa Soko zagriju i naši seljaci, da i oni stupaju u sokolske redove, jer Soko ne radi samo na jačanju mišica nego i na odgojanju i vaspitanju duša, u pravom narodnom duhu. U ime splitske župe govorio je g. Grgić, u ime vojske poruč. Čelegin i u ime vlasti poglavar dr. Karaman.

Prof. Marčić nazdravio je drniškom Sokolu, koji tako odlično i junacki istupa i koji je prvi počeo da osniva seoske Sokole (u Siveriću) zaslugom direktora rudokopa »Promina« g. ing. Kramera, koji u svakoj prilici dolazi Sokolu na ruku. Dr Marčić pjesničkim riječima slavi sokolsku ideju, kao jedinu, koja je okupila pod svoja krila ne samo sva tri rođena brata, Srbina, Hrvata i Slovenca, već cijelo Slavenstvo. Glorifikuje našeg najvećeg Sokola — junaka Kralja Oslobođitelja i cijelu dinastiju Karađorđevića, koji su sa šakom srpske hrabre vojske, donijeli slobodu cijelom našem narodu i omogućili da se Soko ovako slobodno i pod pokroviteljstvom samoga Kralja razvija. Sjećajući se neumrlje sjene Kralja Petra Velikoga, napija u zdravlje Kralja i za veličinu i slavu našeg cijeloga Kraljevskog doma. Na koncu njegovoga govora otpjevana je himnu.

U najljepšem raspoloženju u tri sata popodne Sokolaji i vojska okupili su se na vježbalištu, koje je narod prekinuo Sokola i gostiju iz Splita i Šibenika došlo je preko 1200, a takogdje bio je lijep broj iz Sinja, Knina, Kistanja, Promine, a takogdje i sva drniška okolina. Mnogstvo od preko 3000 duša, manifestovalo je u Drnišu za Kralja i za Državu, pokazalo je, da je velik, neizmjeran broj onih, koji hoće ovu Državu cijelu i jedinstvenu i koji su spremni za Otadžbinu i za Kralja dati i svoj život.

Uz zvuke glazbe vježbe je započelo članstvom na spravama, a iza toga su slijedile proste vježbe muškog i ženskog naraštaja, članstva, gostiju, ženske i muške djece. Posljednja točka bile su vježbe sa puškama, koje je izvodio odred vojske iz Splita. Kad je vojska stupila na vježbalište, oduševljena masa burno je klicala sa svih strana. Sve vježbe ispale su divno, iznad svakog očekivanja. Sve je bilo u skladu, u harmoniji, sve se natjecalo da ovo slavije bude što ljepše, što veličanstvenije. U pet sati vježbe su se završile i trebalo se spremati za odlazak. Svakom se bilo teško rastati sa Drnišom, sa milim Drnišanima, koji su otvorena srca i širom otvorenih vrata dočekali svoje goste. Drnišani su se natjecali, ko će bolje da podvori svoje goste. Sve kuće, i bogate i siromašne, natjecale su se ko će bolje podvoriti, uslužiti goste. Svak je nešto doprinio da gostima bude boravak u Drnišu što ljepši. Osobito su djecu Sokolice, darivali slatkisima i voćem, tako da su se djeca jedva rastala sa Drnišom. U pet i po bio je odlazak. I opet pucnjava, glazba, plesma i klicanje. U šest i po izletnici su ušli u voz koji je s njima pojurio preko Petrova polja, noseći ih odkuda su i došli, a Drniš je veselo pozdravljao svoje prijatelje, koje nije pravo ni vidio, želeći da se opet čim prije vide i sastanu. Ovo slavije neće Drniš brzo i lako zaboraviti, a i naši Sokolaji i izletnici sjećat će se uvijek sa zadovoljstvom Drniša i njegovih gostoljubivih pragjana.

Sokolsko slavije u Drnišu bio je trijumf sokolske ideje, bila je manifestacija narodnoga jedinstva, izraz ljubavi i odanosti Kralju i Otadžbini.

— Na svim burzama talijanska lira pada i pada! U tal. privrednim krugovima vlada strah.

Политичка ситуација.

БЕОГРАД, 3. августа.

Прве вјести о могућности сарадње Словенаца са радикалима, биле су предмет живог коментарисања у свима политичким круговима. Може се рећи да је та вјест у Загребу изазвала формално запрепаштене Блокашки листови су потпуно дезоријентисани тако, да час нападају др. Коршоца, а час га бране. Ово је настало отуда, што се загребачки политичари нису надали оваквом преокрету ствари, који за њих значи политичку смрт.

Радић је својим бјегством капитулирао и признао да је његово петогодишње сулудо и неозбиљно држање претрпело потпуни крах. Радић је сада оставио своје пријатеље и бираче да лутају по тамн и да ударају главом о зид — док се не опамете. Тако би се укратко могло окарактерисати садање држање блокашких политичара.

Погрешност политике Радића и такви федералистичког блока — прили је увидио Коршоц, који сада хоће да повде једну здравију и паметнију политику. Коршоц је увидио да политика федералистичког блока неће дати никакве позитивне резултате; Радић је и у иносуранству доживио потпуни неуспјех, тако да се са те стране не може ништа очекивати, као што се и није могло очекивати.

Факат је то, да Коршоц показује вољу да сарађује са радикалима. Он и сам увиђа да је то најпаметнији пут.

У Загребу се очекује долазак Коршоца, који би — како се говори — требао да информисе убањене блокаше о својим намјерама. Карактеристично је напоменути да у блокашким редовима влада велико незадовољство са самим собом. Они сада једини друге криве за свој неуспјех, јер како изгледа цијела ситуација иде својим природним током, мимо, а и против воље блокаша.

Најпаметније се за сада држе Муслимани, који су потпуно реверсирани и не дају гласа од себе. Они чекају даљи развој догађаја, да виде хоће ли моћи што ушћарити. Ипак опажа се и код Муслимана прикривено нерасположење против Радића, који их је овако оставио на циједилу.

„Политика“ прима из Загреба; објављени донекле о владиним одлукама, Радићевци у Загребу осјећају се већ поколебани. Томе су у многоме допринијели и Радићевци неуспјеси у Лондону.

И код других политичких група такође се осјећа унасмртеност због владиних одлука. Отуда се већ и помишља на спораумјенање с радикалима. Посјети др. Шурмина заступнику пред владе др Јанковићу припада се велика пажња, јер се мисли да ће др. Шурмин прићи радикалима и радити на ширењу радикалне странке у Хрватској. Но како је та комбинација о ширењу радикалне странке у Хрватској бар за сада немогућа, то се вјерује да ће др. Шурмин са својим пријатељима прије обрадовати за сада засебну странку, која би доцније пришла радикалима.

Ово преносимо без коментара у Хрватској је сада свакако настало велико коменшање, осјећа се да се овако не може више и јавља се жеља за једним јачим покретом, који би иступило активно и хрватске народне масе повео другим путем. Уопште, данас се у Хрватској осјећа потреба активног судјеловања у државним пословима, јер се увидјала сва штетност пасивне политике.

Данас је најважније питање на дневном реду у спољној политици грчко-талијански спор. Ултиматум талијанске владе Грчкој изнемирио је све политичке кругове, јер тако није

поступала ни Аустрија са Србијом 1914. Аустрија је тада чекала три недеље дана да одашље ултиматум Србији, и ако се први дан одлучила за рат. Онаког ултиматума није послала ни царска Русија Турској за вријеме Абдула Хамида, и ако је било доказано да су турски грађани харангом убили тадањег руског конаула у тада турским Битољци, а скоро у исто вријеме и конаула у Митровици. Обичај је, бар данас, да прије него се приступи извршењу неке казне, да се кривац саслуша, да се установи његова кривица и онда казни. Али Муслимани се на то не обазирају. Он зна да је Грчка ратовима и унутрашњим тразвицама слаба, да не може мислити на отпор и зато јој шаље онакав изаоносни ултиматум и наређује тал морнарици да бомбардује неутврђени град Крф и окупира га. Талијанска дипломатија и талијански народ агржају се над уморством талијанске комисије. То чине они, који су класи савезничке војнице на Ријеци, они, који су палили по Трсту, Истри и Горичкој куће наших несретних сународника, они који су потајно и ва судјеловање карабинјера ништили и плаљали установе и домове наше заробљене бране.

И данас, кад засједа некако Лига Народа, која има да ријешава међународне спорове, Италија и необавјестивши је и неправдаши јој цијелу ствар, шаље ултиматум Грчкој, пуца на мирно грађанство, пролијева крв и окупира грчке отоке. На тај начин Муслимани хоће да покаже тал. народ своју енергију, а свијету моћ и одлучност Италије. Ову исту методу — говори се — хтјео је Муслимани употребити и против наше Краљевине, али се није усудио, јер је знао да Краљевина СХС није Грчка и да наши војници непаљу окрећати леђа.

Овај корак Италије мора се осудити Италија, као леселиса напада на једну малу државу изморену и неспособну за отпор. Италија прва руши мир и хоће да опет најприје запали Балкан, а онда и цијелу Европу.

Синоћ се је мн. савет бавио грчко-талијанским спором. Неона се какво становиште мисли наша влада заузети. Замјеник тал. посланика Сумонте посетио је пом. мн. спољних послова Нешића. Талијанска влада хтјела би свакако да зна мишљење наше владе о том спору.

Овако се долави до душевног народног јединства.

У бр. 34 од 26. VIII. „Тежак“ гласила Српског Пољопривредног Друштва у Београду, читамо:

Захвалност наставника и ђака Ниже пољопривредне школе на Главници код Книна.

У првој половини месеца јула ове год. дошли су нам у посету ђаци ове школе са својим наставницима, да се с нама ближе упознају и да виде наш живот, пашу земљу, која је одгајала ове чувене див-јунаци, који су своје животе положили за опште добро свију нас. Они су за време свога бављења код нас обили ова места: Београд, Топчидер, Шабац, Штитар, Ваљево, Аранђеловац село Бању и Тополу, где су отишли да се поклоне на гробу неумрлог Војводе Петра Карађорђевића. За ово време њиховог путовања, друштво им је било ставило на расположење једнога свога члана за вођу, који их је пратио и давао потребна обавештења.

На овој пажњи Друштва, Управа Школе у Главници изјавила је писмом Друштву захвалност на дочеку, који због његове патриотске сдржине, саопштавамо у изводу читаоцима „Тежак“ и које гласи:

„Дошли смо у нади, да ћете нас дочекати братски, као брат што брата дочекива и та нас нада није преварила. Ви сте нас, браћо, дочекали раширеним рукама и отворена срца, не питајући нас ни како се називамо ни којој вери припадамо, држећи се оне: „Брат је мио ма које вере био.“

Дошли смо вероуљем, а вратили се уверењем пуним заноса и одушевљења, сретни да:

„Не дели нас више Дрина“

Једна нам је Домовина.“

Веће ахвалности за нашу предусретљивост, не може бити.

Домаће вијести.

Позив радикаlima на састанак | У недељу, 9. о. мј. у 11 и по сати пре подне у локалним школи „Заклада Јована Бована“, одржаће се збор Народне Радикалне Странке у Шибенику, на коме ће се, по наредби Главног Одбора, извршити реорганизација странке и изабрати нови мјесни одбор.

Позивају се сви радикали Шибеника, да неизоставно дођу на састанак.

Мјесни Одбор.

Нова општинска управа. У недељу састанак се нови општински одбор, који је преузео општину у своје руке. За управитеља општине земљорадници су изабрали савјет. Анту Блажевића, који је одмах преузео општинске агенде од досадашњег управитеља д-ра Рајевића.

Паробродарски саобраћај на sjevernoj Dalmaciji. Три су мјесеца проша да је у Далмацији престао саобраћај, да све мирује, да народ са отока и приморја не може да се макне, не може да намери своје потребе, не може да прода своје производе, не може да дође на суд и т. д. Дјеломично је страж поморска престао, али Шибеник и цијела sjeverna Dalmacija од тога немају користи. I ради тога је Удружење трг. и инд. упутило преставку мин. саобраћаја, мин. трг. и инд. и предсједнику мин. савјета, да пореди код Јадра. Пловидбе, еда се успостави бар дјеломично, једном недељно, паробродарски саобраћај између отока и приморја sjeverne Dalmacije и Шибеника. Приближе се јесен, народ мора да подмирује своје потребе, а то се сада неможе са једначама. Такогјер је Удружење упутило преставку и управи Јадра. Пловидбе. Надамо се, да ће влада, тим више кад је обустављен пренос поште са торпилјарска, порадити да се уреди једном питање паробродарског саобраћаја на Јадрану, како то изискују народне потребе и државни интереси. Народ на приморју је у очајању, препуштен је себи и својој судбини, те се надамо да ће наша влада прiskočiti у помоћ.

Са ribarnice. Јучер су ribари donijeli на ribарницу три огромна tunja, који су били дугачки око 2 м. а тежили су попријечко сваки око 125 kg. Један је продан на ribарници, док су друга два одвећена у Zadar.

Krijomčarenje. Овај пут не ради се о krijomčarenju alkohola или čеса drugog, već о onom sitnom, али које је ухватило великога маха, о krijomčarenju дувана. Neprestano објављују прагове трговачка, уредна, јна и приватних станова krijomčари nudeћи дуван. I нико да ове krijomčаре, који štете државу, народ, неће да пријави, а и сами њим. стражари гледају им преко ока. Душност је свих, да ове лјуде упуте на рад, на drugačiji и поштенју зараду.

Оправка brodova I podizanje brodogradilišta у Prilmorju. Komisija одређена од Министра Војног и Морнарице и Министра Саобраћаја за pregled оштећених brodova и njihov inaterijal у нашим lukama у Dalmaciji, отпутовала је за Dubrovnik. Она ће обћи све наше луке и по повратку поднијети детаљни извјештај о том шта све треба да се учини за osposobljavanje нашег plovnog парка у Dalmaciji. Prema овоме referatu, pristupilo би се оправци brodova, uređenju luka и podizanju brodogradilišta.

Doljka švercer. Marijan Radulčić Augustinov из Ribinja, опр. Пече, čiji otac stanuje у Zadru и има трговину манифактуре, htio је да прошверцује 32 пете бјеле памучне tkanине и више разних предмета лимје врсти и из свиле. То је све добро умотало у стара tal. војничка одијела, која су била ослободжена carine. Sva роба била је упучена редовитом спроводницом из Река у Шибеник. При редовитој pregledу у Шибенику, carински činовници открили су овај šverc и zaplijenili svу робу. Vrijednost robe износи преко 50.000 динара. Radulčić, кад је видео да је роба napljena и кад је пол. agent почео да му обавља личну премолаћу, извадио је dokumente и испарао ih, što су činov. pokupili и по njима utvrdили šverc. Švercer је смјеста уапшен и предат у све овдашњег kot. суду и пошто nije био у стану да положи kauciju прорачунату на 200.000 динара. У овом švercu изгледа да су имали одјела и неки из Шибеника.

Ургјански Zakonik. Министарство Правде ускоро ће израдiti projekt Gragjan. Zakonika, који ће важити за цијелу нашу Kraljevinu.

Brzojavne i telefonske vijesti.

Demanti.

BEOGRAD, 5. Vijesti »Obzora« и »Jutarnjeg Lista« да је noćas rođila Nj. V. Kraljica dementira се. Sretni dogogaj očekuje се svaki dan. Sprema се велика amnestija.

Talijansko-grčki sukob.

Odlučnost Engleske. — Naša Kraljevina protiv talij. namjera.

LONDON, 4. Lord Curzon izjavio је novinarima: Društvo Naroda uzelo је питање у своје руке. То је први интервенционистички korak, који мора uspjeli. Lord Curzon pregovaraо је dugo са Poincareom у Parizu и izgleda да је у svemu postignut sporazum.

Engleska delegacija у Društву Naroda, које zasjeda у Ženevi, dobila је naręgjenje да nastoji да се grčko-talijanski sukob riješi у Društву Naroda, и то ако је moguće odmah у plenarnoj sjednici. Ako се Italija не pokori riješenju D. N. или ако otkloni njegovu intervenciju, engleska delegacija има odmah predložiti izvršenje potrebitih mjera, које су potrebite да се sačuva autoritet D. N. У krugovima D. N. govori се о ekonomskoj blokadi Italije.

London и Paris nastoje, да balkanske države: Madžarsku и Bugarsku suzdrže од bilo kakvog nepromišljenog koraka, који bi mogao izazvati ratne zapletaje. У mjerodavnim су engleskim krugovima uvjereni, да ова nastojanja mogu biti nastavljena duž malo dana и да sanno tako dugo obeћају uspjeh, dok Italija не proširi svoju akciju. Kraljevina SHS. је već preko svojih diplomatskih predstavnika у inostranstvu izjavila, да bi iskrcavanje talijanskih trupa у Albaniji morala smatrati kao casus belli и dalje nije у položaju dozvoljavati dužu okupaciju Krla и eventualno okupaciju još nekih susjednih otoka. Ostale države Male Antante obznajmile су у Parizu и Londonu да dijele principijelno ovo shvatanje iako prphodno odustaju од zajedničke diplomatske demarše. Madžarska vlada је naprotiv izjavila antantinim diplomatima, ако Kraljevina SHS. bude pomagala Grčku protiv Italije, да не može garantovati, да će biti dovoljno jaka, да се suprotстави eventualnom pokretu naroda protiv Kraljevine SHS. Cjelokupna engleska štampa piše о državopravnim nepodopštinama talijanske akcije. »Times« piše, да су strahoviti zahtjevi Mussolinijevi gotovo identični са onima, које је Austrija g. 1914. stavila у svom ultimatumu Srbiji.

Italija и Бугарска.

BEOGRAD, 5. Према поузданим подацима из Софије talijanski мин. ин. djела послао је ultimatum шефу Македонствујућих генералу Протогерову, у којему му ставља до знања да неће више помагати акцију Македонствујућих, ако се не изврши устанак у српској и грчкој Македонији, који се већ дуго припрема.

MARIBOR, 5. Јавља се званично министарство унутрашњих djела из Марибора, да је тамо ухаћен велики шверц оружја и муниције, који је ишао из Немачке у Бугарску, Муниција је заплијенена.

Pruga Krln—Grаčac. Trasiranje пруге normalnog kolosjeka Krln—Grаčac завршено је. У toku četiri мјесеца има да се montiraju mostovi и изграде vijadukti, tako да će се пруга моћи да pređa саобраћај marta 1924. god.

Dr. Havlička čaj за želudac. već mnogo godina poznato sređstvo proti poremećenju probave, те за čišćenje, proizvodja nepatvoren једино Gradska ljekarna у Zagreбу а dobiva се за Šibenik у ljekarnи Beroš. Priprezite да је svaki omot provjeren vlastoručnim potpisom Dr. Jos. Havlička.

Iznajmljuje се dućan ispred okružnog suda. Obratiti се vlasniku Mati Tafa.

Сједница под Краљевим пресједањем.

BEOGRAD, 5. Јучер се је повратио Н. В. Краљ и Краљица. За данас је сазвана сједница министарског савјета, под предсједаном Н. В. Краља. На сједници ће се расправљати споразум о Риједи и грчко-талијански спор. Такође ће се расправљати и о унутрашњој ситуацији.

Мађарске наде.

BUDIMPEŠTA, 5. Мађарска штампа у велике се бани грчко-талијанским спором и говори о новим заплетима на Балкану. Мађарска штампа позивље народ да буде сложан и спреман, јер да је сада дошао час, да се успостави мађарски интегритет. Мађари се надају да ће их у случају заплетја на Балкану помагати Радикл са својим присташама

Талијанска ратоборност.

BEOGRAD, 5. Синоћне новине доносе вијести, да је талијанска влада управила пашој влади ноту, у којој јавља, да ако се ријечко питање не ријеши онако како је то Италија предложила, да ће Италија у четвртак 6 ов. мј. анектирати Ријеку. Синоћ је између осталога и о том расправљао мин. савјет.

Страшан потрес у Јапану.

LONDON, 5. Још није био забиљежен страшнији потрес ое овог у Јапану Читау крајини су уништени За неке градове и села се и незна Токио је већим дијелом порушен а што је остало то пожар, који трећи дан бјесни, уништиће Токио и Јокохама немају немају везе са свјетом. Број жртава премањује 4,000.000.

Из странке.

Партијско кретање у Бенковцу.

У недељу, 26. августа о. г. одржао се је збор месне организације Народне Радикалне странке, који је врло добро успео. Збору је председао г. Тоде Миовић, а г. Љубо Д. Јурковић одржао је одуљи говор, који је особито од многобројних сељака био лепо саслушан и поадрљан. Збор је расправљао о многим важним страначким питањима, одобрио рад досадашњег одбора и извршио реорганизацију Месног Одбора, изабранили у нови одбор: гг. проту С. Кисејевића, попа Маруга, Рашковића, Т. Миовића, инг. Гаспарина, М. Павасовића, И. Алексића, Ј. Стојсављевића, М. Медића, П. Врцела, У. Катића, Ђ. Малешевића, Ј. Тепшу, Т. Пулића, Ј. Врцела, В. Вујића, Ј. Т. Јурковића, Н. Савића, Б. Добрића, А. Витаса и др. У. Катурића, — који су се, у смислу страначких статута, у посебној седници овако конституисали: за председника Тоде Миовић, за подпредседника Душан Т. Јурковић, за тајника Никола С. Врцел, за благајника Андрија Тепша

Коначно са збора су били послани поздравни Г. министру председнику Николи Пашићу и нашем окружном посланику Љубу Јовановићу.

Почетком септембра Месни одбор наше странке приредит ће низ јавних политичких предавања и дискусија, на којима је сваком дозвољено да дође и да учествује у дискусији. До сада је Г. Љубо Д. Јурковић најавио ова предавања: о потреби политичке оријентације народа, Прве политичке странке у Србији, Идеологија нашег народног радикализма, Програм Народне Радикалне Странке, Утицај радикализма на нашу културу и књижевност, Борба, рад и успеси Народне Радикалне странке, Народно јунаштво С. Х. С., Наше унутрашње политичке невоље, наша ванска политика, Владе Народа. Објавна су још нека предавања. Овим предавањима је задатак, да наш народ политички васпита у смислу модерних начела и потреба, на смо убедили, да ће ова предавања бити свакоме од користи, те их зато топло препоручамо особито нашим присташама.

Како је Краљ припалио војнику цигарету?

Љубљански „Словенски Народ“ од 1. ов. мј. доноси ову интересантну биљешку: Пријатељ из војничких кругова приповиједа о занимљивом случају из живота нашега Краља. Недавно је био дворски лов. Као и обично и тај пут је чувала стража на цести од Бледа до ловишта. Осамљеног војника на стражи спопала је жеља да запали. Смотао је цигарету, кад се пак машио у џеп, сав разочаран опазио је да нема жигица. Обзирао се унаоколо, да ли нема у близини каква добра душа, да му прискочи у помоћ, али узалуд. Потпуштен и незапаљеном цигаретом у устима спази из даљине аутомобил и помисли: охо, ту ће бити нешто и за ме. Брао се роскорачи на сред цесте, дигне руку и стоји мислећи да ко се воаи у аутомобилу имаће жигица за стално. Шофер је већ из далека опазио војника пушком и дигнутом руком и пошто је био увјерен, да се нешто догодило, зауставио се пред њим.

Војник није видео да у аутомобилу сједи Краљ. Зато је на шоферово питање, што хоће, одговорио мужевно: „Па ватре би требао брате! Ево имам дувана, а немам ватре!“ Краљ се пријазно насмијао и сиромашу помогао у непријатности. Кад му је Краљ својом руком припалио цигарету, упитао га је што ради на цести.

„Ма анаш, брате, стојим на стражи. Говоре да ће се овуда возити наш Краљ.“ гласио је одговор задовољног војника.

„Куд ће се возити?“, поновно га је запитао Краљ: „Ваљда у Београд, а незнам тачно, нису ми ништа казали.“

Краљу се тај разговор свиђао, па је зато наставио: „Па како је с Краљем? Да ли га познаш?“

„Како ћу га познати? Нисам га никад видео.“

У то се је Краљев побочник нагнуо из аутомобила и пришапнуо војнику: „Ево, то је Краљ.“

Војник је испустио густи млаз дима, погледао равнодушно преда се, говорећи: „Ма бјежи, брате, какан Краљ! Да је ово обиља наш Краљ, не би ја сада пушио цигарету.“

Кад је пак господин из аутомобила поновно своју тврђу, војник је проматрао озбиљно пријазнога господина, који му је припалио цигарету, и кад се сјетио слике на касарне, као с неба постаде му све одма јасно. Спољнаја, да пред њим у аутомобилу сједи сам Краљ, да му је он припалио цигарету, сиромаша је силно изненађено. Руке су се саме испружиле, лице му је постало дуго и бљидо, очи велике и свијетле, дах му је застао у грлу, цигарета пак испала му из руку. Краљ се насмијао, даровао га и препоручио му, да се никада не боји, и аутомобил је одјурио даље.

Šport.

Naš mladi športski klub „Jadrija“, opet je osvijetlao sebi lice u nedjelju 2. sept. sa jednom lepom športskom izvedbom. Gledaoca nije bilo baš mnogo, što dokazuje slab interes građanstva oko razvitka te lijepe i higijenske institucije. Plivači su bili dobri. Od juniora mnogo obećaje mladi Baranović, koji je svih 50 m. plivao kraul. Bumber se takmio sa seniorima, bolji je bio od zadnje utakmice za po minute.

Water-polo izmeggju team A i team B svršio je rezultatom 3:2 u korist team A. Igra je bila elegantna, ali sa slabim kombinacijama. Želimo upravi i vodstvu što veći uspjeh i radujemo se njihovom nastojanju u propagandi športa u našem gradu. — В.

Pretplatnici obnovite - - i podmirite pretplatu.

Нежељени гост.

Један швицарски уважени лист »Gazette de Lausanne« пише: „Јавља се да Радић који је утекао у Лондон, мисли да утврди своје сједиште као агитатор револуционар у Швајцарској. Инсталација тог нежељеног госта на нашем земљишту треба да се избегне, ако је могуће. Радић је познати пријатељ оног пангерманизма, који је у свом хабсбуршком облику учинио толико ала овој земљи. Радић је огорчени непријатељ Француске. У какву интригу и у какве маневре би се он упустио у нашој земљи? Ми смо много патили за пријеме рата од занјера сваке врсти. Мир нас је ослободио конспиратора и њихових незгодних приврженика. Није пам ни најмање стало да их видимо поновно код нас тим мање, што ми одржавамо врло добре односе са краљевином СХС, коју Радић хоће да разори.“

Откуп Јужне жељезнице.

На 1. ов. мј. све жељ. пруге Јужне Жељезнице у нашој Краљевини прешле су у државне руке. Управа је повјерена Еугену Дероку, помоћ. ген. директ. мин. саобраћаја. Све особље остало је и надаље у служби, те неће бити никаквих промјена.

Књижевност.

„Нови Живот.“ Књ. XV, Св. 3 за 25. августа 1923 изашао је слиједићем садржајем: Закључење конкордата са Ватиканом: Стеван К. Ђирковић; Дипломатја републике сн. Влаха: Вл. М. Б.; Садашње стање у „совјетској“ Русији: Е. Јегоров; Грађички приказ чиновничких плата: М. Сарделић; Вардарици: Драг. Ђорђевић; Хиљаду деветсто петнаест: М. С. Јовановић; Крокар: Роман Ф. М. Достојевског; Белешке.

Помажите „Просвјету“!

„DANICA“ d. d. za kemičke proizvode - Zagreb

Tvornice: Bos. Brod i Koprivnica.

Benzin, plinsko ulje, petrolje, strojno ulje. — ULJA: za automobile, za podove, kompresore, vretena, turbine, dinamo, transformatore. — Parafinsko, Vaselinsko i „Vulkan“ ulje ljetno i zimsko. — Cilindarsko ulje za zasićenu i pregrijanu paru i t. d. — Asfalt, Petrolejski koks, modru galicu, umjetno gnojivo. — Parafin i parafinske svijeće svih veličina. — Kisik (Oxygen).

Dobava u drv. i željez. bačvama, cisternama, sanducima i kantama.

Preuzima narudžbe za direktnu dobavu iz tvornice, kao i prodaje sa skladišta u Šibeniku

Glavni zastupnik za sjevernu Dalmaciju
Josip Jadronja - Šibenik.

ПРВА И НАЈМОДЕРНИЈА ДАЛМАТ. СЛАСТИЧАРНИЦА НА ЕЛЕКТР. ПЕЋ

Телефон:
Број 31.

СТЕВО МАНДИЋ
ШИБЕНИК - главна улица

Бројмав:
Стево Мандић.

Обскрбљена најраазноврснијим бомбонима и слаткишима за сваку сезону, те најфинијим ликерима и дезертним пићима.

ДНЕВНО СВЈЕЖЕ ПОСЛАСТИЦЕ.

Препоручује се нарочито за израђивање најфинијих торта, кроканата и т. д. са исписима и орнаментиком за забаве, венчања и остале пригоде. 2

Slavenska Banka d. d. Zagreb, filijala Šibenik

Dionička glavnica Din. 50,000.000. a rezerve preko Din. 12,500.000. Ulošci preko Din. 125,000.000.

FILIJALE: Beograd, Bjelovar, Brod n/S., Celje, Dubrovnik, Gornja Radгона, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo, Sombor, Novi Sad, Sušak, Šabac, Vršac i Wien.

IPOSTAVE: Rogaška Slatina (sezonska), Škofja Loka i Jesenica.

AGENCIJE: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIJACIJE: Slovenska banka, Ljubljana; Jugoslavenska industrijska banka d. d., Split; Balkan Bank r. t., Budapest, Vaci utca 35.

Obavlja sve bankovne poslove najkulantnije.